

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ  
ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ  
ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ ΚΑΙ  
ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ - ΙΛΝΕ

Ιωάννα Μανωλέσσου, Διευθύνουσα το ΚΕΝΔΙ-ΙΛΝΕ, 2024

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

# ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ | ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ

## Όραμα

- Διάσωση και ανάδειξη του τεράστιου πολιτιστικού θησαυρού της ελληνικής γλώσσας
- Μελέτη της ελληνικής γλώσσας σε όλες τις μορφές της μέσα στο χρόνο και το χώρο
- Τεκμηρίωση της αδιάσπαστης συνέχειας του ελληνισμού μέσα από τη γλώσσα

## Αποστολή

- **Αρχείο Ιστορικού Λεξικού** : ο αρχαιότερος ερευνητικός θεσμός της χώρας (1914)
- Υπαγωγή στην Ακαδημία Αθηνών (1927)
- Το μεγαλύτερο διαλεκτολογικό αρχείο στην Ελλάδα (1850-)
- Έκδοση του *Ιστορικού Λεξικού της Νέας Ελληνικής*
- Έκδοση λεξικών και ερευνητικών μελετών γύρω από τις διαλέκτους και την ιστορία της Νέας Ελληνικής
- Δημιουργία ψηφιακών εργαλείων για την μελέτη και ανάδειξη των νεοελληνικών διαλέκτων

# ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ | ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

## Εφορευτική Επιτροπή

- **Πρόεδρος:** Αντώνιος Ρεγκάκος
- **Τακτικά Μέλη:** Θανάσης Βαλτινός, Αντώνιος Ρεγκάκος, Μιχαήλ Τιβέριος, Θεόδωρος Παπαγγελής, Χριστόφορος Χαραλαμπάκης
- **Αναπληρωματικά Μέλη:** -

## Διεύθυνση

- **Επόπτης:** Χριστόφορος Χαραλαμπάκης
- **Διευθύνουσα:** Ιώ Μανωλέσσου

# ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ | ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

## Ερευνητικό Προσωπικό (αριθμός)

- Α Βαθμίδα: 5
- Β Βαθμίδα: 3
- Γ Βαθμίδα: 4

## Ανάγκες για Πρόσθετο Προσωπικό (αριθμός)

- Α Βαθμίδα: 1
- Β Βαθμίδα: 0
- Γ Βαθμίδα: 3

## Συνεργάτες (αριθμός)

- Με Σύμβαση/Συμβάσεις: 1
- Εξωτερικοί Συνεργάτες: 1
- Αποσπάσεις από την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: 3

# ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ | ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΥΡΟΣ

## Επιστημονικά Πεδία Κέντρου

- Διαλεκτολογία
- Λεξικογραφία
- Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας

## Διεθνείς Συνεργασίες

- Thesaurus Linguae Graecae
- Atlas Linguarum Europae
- Università Ca' Foscari, Venezia

# ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ | ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΥΡΟΣ

## (Highlights)

### *Thesaurus Linguae Graecae*, Πανεπιστήμιο Irvine

- Ψηφιακή έκδοση του Ιστορικού Λεξικού της Νέας Ελληνικής
- Διασύνδεση με το μείζον ηλεκτρονικό σώμα κειμένων αρχαίας και βυζαντινής γραμματείας του *Thesaurus Linguae Graecae*, μαζί με άλλα μεγάλα λεξικά της ελληνικής γλώσσας



The screenshot displays the website for the Thesaurus Linguae Graecae. At the top, there is a logo with the letters 'TLG' and the text 'THESAURUS LINGUAE GRAECAE®'. Below this, the 'Ακαδημία Αθηνών' logo and name are shown, along with the text 'Ιστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Τῆς τε κοινῆς ὁμιλουμένης καὶ τῶν ιδιωμάτων ΑΘΗΝΑ 1933'. The main interface features a search bar labeled 'Headword' and a dropdown menu for 'Search within: Meanings | Greek'. Below the search bar, it indicates 'ENTRIES 32663–32665 of 35841'. The search results for the word 'διαβαίνω' are shown, including its various forms and meanings in different dialects and historical periods.

**διαβαίνω** διαβαίνω [ḍjavénu] κοιν. διαβαίνου [ḍjavénu] βόρ. ιδιώμ. Εὔβ. (Κύμ.) ἀ [ḍjavén:ο] Καλαβρ. (Μπόβ. κ.ά.) Κῶς Ρόδ. Τήλ. κ.ά. διαβαίν—νω [ḍjavén:u] Λυκ. κ.ά. δγιαβαίν—νω [ḍjavén:ο] Κῶς Ρόδ. θκιαβαίν—νω [θcavén:ο] Κύπρ. δαβαίνω Καππ. (Φάρασ. κ.ά.) Πόντ. (Χαλδ.) δηβαίνου [ḍjivénu] Λέσβ. (Μανταμ.) ντιαβαίν-Απουλ. (Μαρτ.) ιδιαβαίν—νω [iḍjavén:ο] Απουλ. (Κοριλ.) ντιαβαίνου [ḍjavénu] Θ Τσολλ.) ιγιαβαίν—νω [iḍjavén:ο] Απουλ. (Στερνατ.) γεβαίνου [jevénu] Λυκαον. (Σίλ

# ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

## Χρηματοδοτούμενα

- Αριθμός Προγραμμάτων: 3
- Αριθμός Εμπλεκόμενων Ερευνητών: Κέντρου: 7
- Αριθμός Συνεργαζόμενων Ερευνητών/τριών και Φορέων: 2
- Συνολικός Προϋπολογισμός Προγραμμάτων.
- Overhead υπέρ της Επιτροπής Ερευνών: 15%

## Μη Χρηματοδοτούμενα

- Αριθμός Προγραμμάτων: 2
- Αριθμός Εμπλεκόμενων Ερευνητών/τριών Κέντρου: όλοι
- Αριθμός Συνεργαζόμενων Ερευνητών/τριών και Φορέων: -

# ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Χρηματοδοτούμενα)

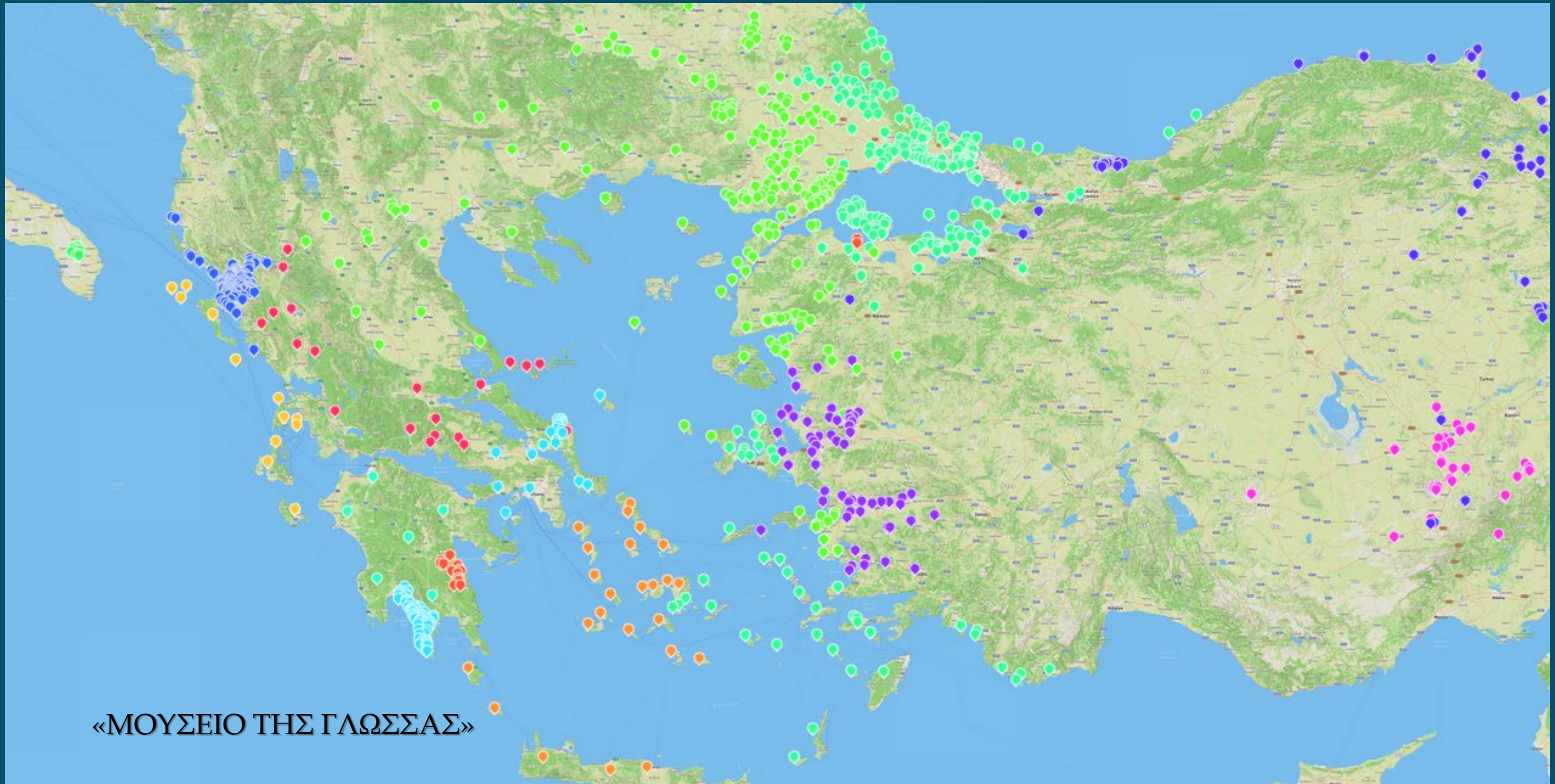
## ΕΠΑΝΕΚ

- «Καινοτόμες δράσεις αξιοποίησης και ανάδειξης του πολιτιστικού και επιστημονικού αποθέματος της Ακαδημίας Αθηνών»
- Επιστ. Υπεύθυνος: Χ. Ζερεφός
- 1 έτος, 1.000.000

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ Ι.Λ.Ν.Ε.		
19	Σχεδιασμός και ανάπτυξη διαδικτυακού τόπου	React/Drupal
20	Ψηφιακό παιχνίδι προβολής λέξεων σε διαφορετικές διαλέκτους	MOODLE
21	Ψηφιακός Χάρτης της Ελλάδας με πλήρη δυνατότητα γεωαναφοράς για την προβολή λέξεων και διαλέκτων της Ελλάδας – Διαδραστικό Χαρτογραφικό Άτλαντα (εικόνα, λήμμα, τοποθεσία, σχόλια)	React/Drupal
22	Εφαρμογή εικονικής ξενάγησης στους χώρους του Κέντρου (για Η/Υ και κινητές συσκευές) – η εφαρμογή θα αφορά απομακρυσμένους χρήστες	Matterport
23	Διαδραστική εφαρμογή Μουσείο της Γλώσσας - Ψηφιακή εφαρμογή αναζήτησης διαλέκτων ανά περιοχή μέσω διαδραστικής οθόνη στον χώρο του Κέντρου (για τους μαθητές επισκέπτες)	React/Drupal
24	Διαδραστική εφαρμογή σε διαδραστική οθόνη (all-in-one PC)	PHP



«ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ»



## ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

## Διάλεκτοι και Ιδιώματα της Ελληνικής Γλώσσας



### Παίξε με τις διαλέκτους - Πολλαπλές σημασίες

Στις παρακάτω προτάσεις, βρίσκουμε τύπους και χρήσεις του ρήματος διαβάζω σε νεοελληνικές ποικιλίες. Προσπαθήστε να αντιστοιχίσετε τις σημασίες που σας δίνονται στα κενά με τα κενά της νεοελληνικής απόδοσης.

Διαθέσιμες λέξεις προς αντιστοίχιση:

εκσφενδονίσω

κοσκίνισα

πέρασε

δίνει

καταπίνω

Διάβασε τες αίγες εκεί ποθές, εις το φαράγγι, να φάνε πράμα (Κρήτη)

..... τις κασίκες από εκεί στο φαράγγι να φάνε.

Αμα σ' αρπάξου θα σε διαβάσου στον ρέμα (Καρδίτσα)

Αμα σε αρπάξω θα σε ..... στο ρέμα.

Μου γιαβάζει αδ-δομήδα λίρε την ημέρα (Απουλία)  
Μου ..... εβδομήντα λίρες την ημέρα.

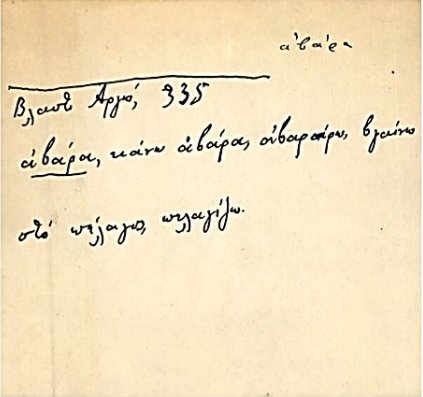
Το διαβάζω άτσερ-ρο το φαγι, γιατί δεν έχω δόντια (Καλαβρία) (άτσερ-ρο = ολόκληρο)

Το ..... ολόκληρο το φαγητό, γιατί δεν έχω δόντια.

Εδκιέβασα έβκαλα τα ..... το α ..... τα πίτουρα



# ΝΕΟ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ

αβάρα



Είδος οντότητας: Ψηφιακό τεκμήριο (Δελτίο)  
 Συλλογή: Δελτία ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ  
 Λήμμα: αβάρα  
 Γλώσσα τεκμηρίου: Ελληνικά  
 Γνησιότητα τεκμηρίου: Πρωτότυπο

Διαθέσιμα ψηφιακά αρχεία

Περιγραφή: 0885.jpeg (jpeg) [entire]    
 Μέγεθος: 69 kB

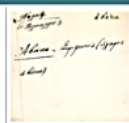
Πρόσφατες εγγραφές

1 2 3 4 5 6 ... 33 34 »

Κέντρον Ερεύνης Ελληνικών Διαλέκτων και Ιδιωμάτων Ι.Λ.Ν.Ε. Συλλογή

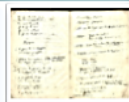
αβάρα Δελτίο

Συλλογή: Δελτία ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ




Δημώδη ἄσματα ἀδημοσίευτα Ἔγγραφο

Συλλογή: Χειρόγραφα ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ  
 Ημερομηνίες: 1917



α Δελτίο

Συλλογή: Δελτία ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ



Συλλογές

- Κέντρον Ερεύνης Ελληνικών Διαλέκτων και Ιδιωμάτων Ι.Λ.Ν.Ε.
- Δελτία ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ
- Χειρόγραφα ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ

Γενική κατηγορία τεκμηρίων

- Ἔγγραφο
- Ἐκδοση

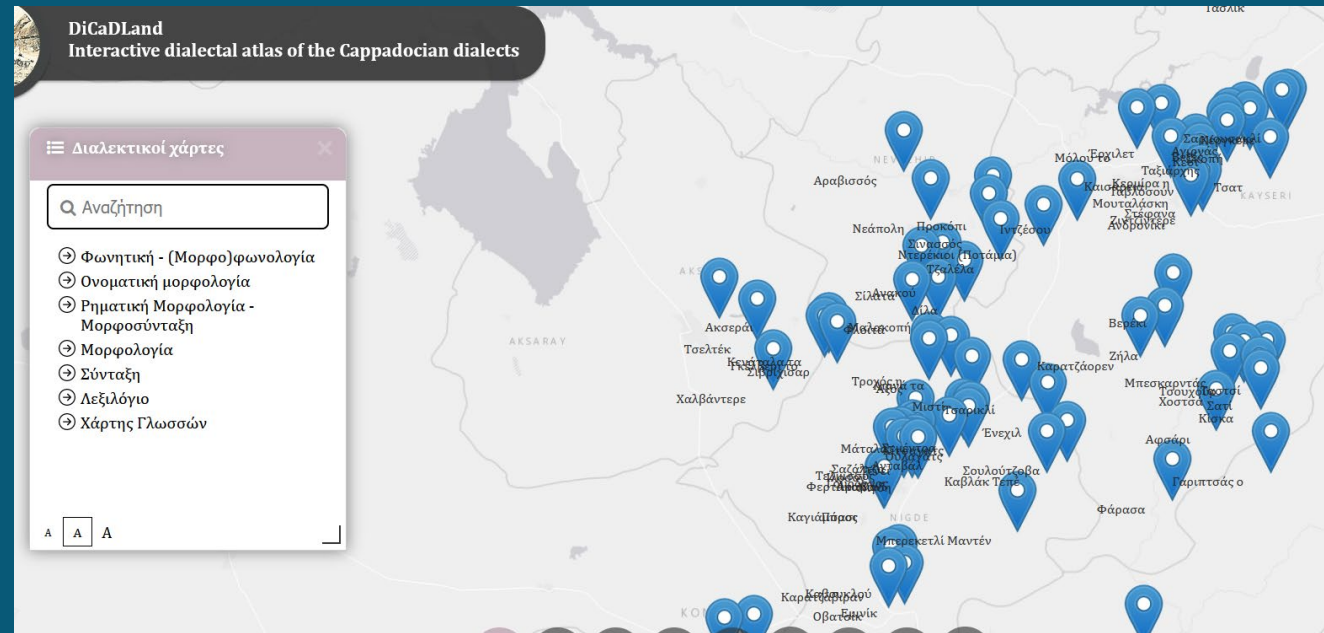
Ειδική κατηγορία τεκμηρίων

- Δελτίο
- Doc\_General
- Βιβλίο
- Χειρόγραφο Βιβλίο

# ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (Χρηματοδοτούμενα)

## ΕΛΙΔΕΚ - “DicadLand”

### Digitising the Cappadocian Landscape



- Φορέας Υποδοχής: Πανεπ. Πατρών
- Διάρκεια: 3 έτη
- Αριθμός Εμπλεκόμενων Ερευνητών Κέντρου: 5
- Στόχος: Πλήρης καταγραφή διαλέκτου Καππαδοκίας (ηλεκτρονικός άτλας + λεξικό)



Cappadocian Greek 2. Standard Modern Greek

- New entry (Ins)
- Delete entry
- Reverse
- Bilingual References:
- Quick-search (Esc):
- Try List: (Esc, Tab)
- αφιμώνα
- άψιμο
- ε
- εβιστίσιμα
- εβιστίσιω
- εβερνιζω
- εγκέρι
- είμαι
- είπινος
- είφενίτσα
- εκίκ
- εκίλι
- εκίτσα
- εκλίκι
- ελαγκί
- ελέκι
- ελέμι
- ελέπι
- ελέσα
- ελέσης
- ελεσλίκι
- ελετέ
- έλι
- ελίκι
- ελλάρι
- ελλέ
- ελούρι
- ελπετινί
- εισανός
- Recent Entries:
- είμαι
- ε
- α

Tree View: (Ctrl+T)

Lemma: κείμαι LemmaSign=κείμαι, PartOfSpeech=ρήμα, Modified=2023-08-01 11:30:51, Created=2020-11-28 13:25:17, Mo

Forms

- Form: Form\_Gr=κείμαι, IPA='cime, Geography=Αξός Αραβανί Γούρδονος Μπέηκιοϊ Σίλατα Σινασσός Τελμησσός Τροχό
- Form: Form\_Gr=κείμι, IPA='cimi, Geography=Μαλακοπή
- Form: Form\_Gr=τσίμι, IPA='tʃimi, Geography=Μισθί Τσαρικλι
- Form: Form\_Gr=κειέμι, IPA='cemi, Geography=Σεμέντρα
- Form: Form\_Gr=κείνμαι, IPA='cinme, Geography=Αξός
- Form: Form\_Gr=τσούμι, IPA='tsumi, Geography=Τσαρικλι
- Form: Form\_Gr=τσόγουμι, IPA='tʃogumi, Geography=Μισθί
- Form: Form\_Gr=κείμουν, IPA='cimun, Geography=Αραβισσός Γούρδονος
  - POS: GramCateg=Παρατα.
- Form: Form\_Gr=κειότομαι, IPA='cotome, Geography=Αραβισσός Φλογητά
  - POS
  - Form: Form\_Gr=κειότομαι, IPA='cotonme, Geography=Αξός
  - Form: Form\_Gr=κειέτονμαι, IPA='cetunmi, Geography=Σεμέντρα
  - Form: Form\_Gr=τσόδομαι, IPA='tʃodumi, Geography=Μισθί

Etymology: Etymology=Αρχ. ρ. %κείμαι.%ι Για την περιφραστ. σημ. 2 βλ. αναλυτικά Dawkins (1916: 199), Αναστασιάδης (

Senses

Attributes (F1) Attributes (F2) Search (F3) Format (F4) Find/Filter (F5) Corpus (F6)

Lemma:  Incomplete

LemmaSigr κείμαι

Notes

Forms:

Form:	Form_Gr	IPA	Source
κείμαι	κείμαι	'cime	-
κείμι	κείμι	'cimi	-
τσίμι	τσίμι	'tʃimi	-
κειέμι	κειέμι	'cemi	-
κείνμαι	κείνμαι	'cinme	-



Restore Show all All with diffs First First+Diffs Next Next+Diffs Show Differences Pause Settings Hide/Show

Cappadocian Greek [A|B|C|D|E|F|G|H|I|J|K|L|M|N|O|P|Q|R|S|T|U|V|W|X|Y|Z]

**κείμαι** (ρ.) *κείμαι* ['cime] Αξ., Αραβαν., Γούρδ., Μπέηκ., Σίλατ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Φερτάκ., Φλογ. *κείμι* ['cimi] Μαλακ. *τσίμι* ['tʃimi] Μισθ., Τσαρικ. *κειέμι* ['cemi] Σεμέντρ. *κείνμαι* ['cinme] Αξ. *τσούμι* ['tsumi] Τσαρικ. *τσόγουμι* ['tʃogumi] Μισθ. *Παρατατ. κείμουν* ['cimun] Αραβ., Γούρδ. *κειότομαι* ['cotome] Αραβ., Φλογ. *κειότομαι* ['cotonme] Αξ. *κειέτονμαι* ['cetunmi] Σεμέντρ. *τσόδομαι* ['tʃodumi] Μισθ.

Αρχ. ρ. *κείμαι*. Για την περιφραστ. σημ. 2 βλ. αναλυτικά Dawkins (1916: 199), Αναστασιάδης (1976: 282-286), όπου και παράθεση της προγενέστερης βιβλιογρ., μεσν. μαρτυρίες, διαλεκτικά παράλληλα, και συζήτηση της πιθανότητας τουρκ. επίδρ. από την παλαιότ. τουρκ. περιφραστ. χρήση του ρ. *yatmak* = κείμαι (ρ. + *yatmak* = συνεχίζω να ...).

- Υπαρκτικό ρήμα, είμαι, βρίσκομαι** Αξ., Αραβαν., Μισθ., Σεμέντρ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Τσαρικ., Φλογ.: *Κειτόν ένα βασιλιάς* (Ήταν ένας βασιλιάς) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ιμείς τσείμιστι πολλά αέλφια, τσείμιστι έξ' αέλφια* (Εμείς είμαστε πολλά αδελφία, είμαστε έξι αδελφία) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Τ' απίγια τσείνιά σου καλά μέσ'* (Τα αχλάδια είναι μέσα στο καλάθι) Μισθ. -Φατές 2012 *Εκεί το βραγύ εγιώ κειτόν ισαν' ογλούς* (Εκείνο το βράδυ εδώ ήταν ένας άνθρωπος) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ντόξα σοι Χεγός, καλά κείνμαι* (Δόξα σοι ο Θεός, καλά είμαι) Αξ. -Παυλίδης 2022 *Καλά να τσείσι!* (Καλά να είσαι! ευχή) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Προχτές τσειόουν ντου γρόνι μ' τσειαού* (Προχτές ήταν εδώ το εγγόνι μου) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ.
 

**α. Συνδεδετικό ρήμα, είμαι** ό.π.τ.: *Αστενάρ' τσείμι* (Είμαι άρρωστος) Μισθ. -Κωστάκης 1977 *Κειτόν βαίριχλού* (Είχε χρήματα, ήταν ευκατάστατος) Αραβ. -ΚΜΣ-ΚΠ163 *Ιμείς τσείμιστι πιο μέγα χωριό* (Εμείς είμαστε πιο μεγάλο χωριό) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Ντου νταβάν' τσόδομαι ντερματιώνας* (Το εξώφυλλο ήταν δερμάτινο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Ιμείς φδάχα τσειόουδουμιστι, σκόλια παίνιζαμ* (Εμείς ήμασταν παιδιά, πηγαίναμε σχολείο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Τι τό 'λεγαν; Ένα μεγάλο βαπόρι κειτόν* (Πώς το έλεγαν; Ήταν ένα μεγάλο βαπόρι) Μπέηκ. -ΚΜΣ-Έξοδος Β *Ισύ τσεισι καλό ιντσάνους* (Εσύ είσαι καλός άνθρωπος) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Είπα σέ το, ετά αρχιώπ' γιαγίρια κείνται* (Σου το είπα, αυτοί οι άνθρωποι είναι κακοί) Αξ. -Παυλίδης 2022
- Ως περίφρ., κατά το σχήμα ρ. + και + κείμαι, δήλωση εξακολουθητικής ενέργειας. Η περιφρ. από τουρκ. επίδρ.: Τρωσ και κείσαι** (Τρωσ συνέχεια) Φερτάκ. -Αλεκτορίδης 1883α *Λαλεί και κείται* (Μιλάει συνεχώς) Σινασσ. -Αρχέλαος 1899 *Καλατσού' και κείται* (Μιλάει συνεχώς) Σίλατ. -Χωλόπουλος 1897 *Αραάιζου και κείνται* (Αναζητούν συνεχώς) Αραβαν. -Φωστέρη/Κεσίσογλου 1960 COMPARE κάθομαι :10

Original: Restore Show all All with diffs First First+Diffs Next Next+Diffs Show Differences Pause Settings Hide/Show

Article has cross-references to >>

**κάθομαι** (ρ.) *κάθομαι* ['kaθome] Ανακ., Τελμ., Φλογ. *κάθομι* ['kaθomi] Τσουχούρ. *κάθομι* ['kaθomi] Μαλακ., Μισθ., Φάρας. *κάχομαι* ['kaxume] Αξ., Αραβαν., Γούρδ., Μισθ. *κάχομι* ['kaxumi] Μισθ., Σεμέντρ., Τσαρικ. *κάρουμαι* ['karume] Αραβαν., Γούρδ. *κάγομαι* ['kagome] Ουλαγ. *κάομαι* ['kaome] Αραβ., Ουλαγ. *γ' Εν. κάτι* ['kati] Σίλ. Πληθ. *καούμεστε* [ka'umeste]

**κείμαι** (ρ.) *κείμαι* ['cime] Αξ., Αραβαν., Γούρδ., Μπέηκ., Σίλατ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Φερτάκ., Φλογ. *κείμι* ['cimi] Μαλακ. *τδείμι* ['tʃimi] Μισθ., Τσαρικ. *κειέμι* ['cemi] Σεμέντρ. *κείνμαι* ['cinme] Αξ. *τσούμι* ['tsumi] Τσαρικ. *τδόγουμι* ['tʃoɣumi] Μισθ. *Παρατατ. κείμουν* ['cimun] Αραβ., Γούρδ. *κειότομαι* ['cotome] Αραβ., Φλογ. *κειότονμαι* ['cotonme] Αξ. *κειέτουνμι* ['cetunmi] Σεμέντρ. *τδόδουμι* ['tʃoðumi] Μισθ.

Αρχ. ρ. *κείμαι*. Για την περιφραστ. σημ. 2 βλ. αναλυτικά Dawkins (1916: 199), Αναστασιάδης (1976: 282-286), όπου και παράθεση της προγενέστερης βιβλιογρ., μεσν. μαρτυρίες, διαλεκτικά παράλληλα, και συζήτηση της πιθανότητας τουρκ. επίδρ. από την παλαιότ. τουρκ. περιφραστ. χρήση του ρ. *yatmak* = κείμαι (ρ. + *yatmak* = συνεχίζω να ...).

**1. Υπαρκτικό ρήμα, είμαι, βρίσκομαι** Αξ., Αραβαν., Μισθ., Σεμέντρ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Τσαρικ., Φλογ.: *Κειότον ένα βασιλιός* (Ήταν ένας βασιλιάς) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ιμείς τδείμιστι πολλά αέλφια, τδείμιστι έξ' αέλφια* (Εμείς είμαστε πολλά αδέρφια, είμαστε έξι αδέρφια) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Τ' απίγια τδείνδι σου καλά μέσ'* (Τα αχλάδια είναι μέσα στο καλάθι) Μισθ. -Φατές 2012 *Εκεί το βραγύ εγώ κειότον ισάν' ογλούς* (Εκείνο το βράδυ εδώ ήταν ένας άνθρωπος) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ντόξα σοι Χεγός, καλά κείνμαι* (Δόξα σοι ο Θεός, καλά είμαι) Αξ. -Παυλίδης 2022 *Καλά να τδείσι!* (Καλά να είσαι! ευχή) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Προχτές τσειόουν ντου γγόνι μ' τσειαού* (Προχτές ήταν εδώ το εγγόνι μου) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ.

**α. Συνδετικό ρήμα, είμαι ό.π.τ.:** *Ασενάρ' τδείμι* (Είμαι άρρωστος) Μισθ. -Κωστάκης 1977 *Κειότον βαϊριχλού* (Είχε χρήματα, ήταν ευκατάστατος) Αραβ. -ΚΜΣ-ΚΠ163 *Ιμείς τδείμιστι πιο μέγα χωριό* (Εμείς είμαστε πιο μεγάλο χωριό) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Ντου νταβάν' τδόδουν ντερματιώνας* (Το εξώφυλλο ήταν δερμάτινο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Ιμείς φθάχα τδειόουδουμιστι, σκόλια παίνιξαμ'* (Εμείς ήμασταν παιδιά, πηγαίναμε σχολείο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Τί τό "λεγαν; Ένα μεγάλο βαπόρι κειότουν* (Πώς το έλεγαν; Ήταν ένα μεγάλο βαπόρι) Μπέηκ. -ΚΜΣ-Εξοδος Β *Ισύ τσεισι καλό ιντσάνους* (Εσύ είσαι καλός άνθρωπος) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Είπα σέ το, ετά αρχιώπ' γιαγίρια κείνται* (Σου το είπα, αυτοί οι άνθρωποι είναι κακοί) Αξ. -Παυλίδης 2022

**2. Ως περίφρ., κατά το σχήμα ρ. + και + κείμαι, δήλωση εξακολουθητικής ενέργειας.** Η περιφρ. από τουρκ. επίδρ.: *Τρωσ και κείσαι* (Τρωσ συνέχεια) Φερτάκ. -Αλεκτορίδης 1883α *Λαλεί και κείται* (Μιλάει συνεχώς) Σινασσ. -Αρχέλαος 1899 *Καλατσεύ' και κείται* (Μιλάει συνεχώς) Σίλατ. -Χωλόπουλος 1897 *Αραδίζουν και κείνται* (Αναζητούν συνεχώς) Αραβαν. -Φωστήρης/Κεσίσογλου 1960 COMPARE κάθομαι :10

**κείμαι** (ρ.) *κείμαι* ['cime] Αξ., Αραβαν., Γούρδ., Μπέηκ., Σίλατ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Φερτάκ., Φλογ. *κείμι* ['cimi] Μαλακ. *τῶίμι* ['tʃimi] Μισθ., Τσαρικ. *κειέμι* ['cemi] Σεμέντρ. *κείνμαι* ['cinme] Αξ. *τσούμι* ['tsumi] Τσαρικ. *τῶόγουμι* ['tʃoɣumi] Μισθ. *Παρατατ. κείμουν* ['cimun] Αραβ., Γούρδ. *κειότομαι* ['cotome] Αραβ., Φλογ. *κειότονμαι* ['cotonme] Αξ. *κειέτουνμι* ['cetunmi] Σεμέντρ. *τῶόδουμι* ['tʃoðumi] Μισθ.

Αρχ. ρ. *κείμαι*. Για την περιφραστ. σημ. 2 βλ. αναλυτικά Dawkins (1916: 199), Αναστασιάδης (1976: 282-286), όπου και παράθεση της προγενέστερης βιβλιογρ., μεσν. μαρτυρίες, διαλεκτικά παράλληλα, και συζήτηση της πιθανότητας τουρκ. επίδρ. από την παλαιότ. τουρκ. περιφραστ. χρήση του ρ. *yatmak* = κείμαι (ρ. + *yatmak* = συνεχίζω να ...).

**1. Υπαρκτικό ρήμα, είμαι, βρίσκομαι** Αξ., Αραβαν., Μισθ., Σεμέντρ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Τσαρικ., Φλογ.: *Κειότον ένα βασιλιός* (Ήταν ένας βασιλιάς) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ιμείς τῶίμιστι πολλά αέλφια, τῶίμιστι ἔξ' αέλφια* (Εμείς είμαστε πολλά αδέρφια, είμαστε ἔξι αδέρφια) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Τ' απίγια τῶείνδι σου καλά μέσ'* (Τα αχλάδια είναι μέσα στο καλάθι) Μισθ. -Φατές 2012 *Εκεί το βραγύ εγώ κειότον ισάν' ογλούς* (Εκείνο το βράδυ εδώ ήταν ένας άνθρωπος) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ντόξα σοι Χεγός, καλά κείνμαι* (Δόξα σοι ο Θεός, καλά είμαι) Αξ. -Παυλίδης 2022 *Καλά να τῶείσι!* (Καλά να είσαι! ευχή) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Προχτές τσειόουν ντου γγόνι μ' τσειαού* (Προχτές ήταν εδώ το εγγόνι μου) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ.

**α. Συνδετικό ρήμα, είμαι ό.π.τ.:** *Ασενάρ' τῶίμι* (Είμαι άρρωστος) Μισθ. -Κωστάκης 1977 *Κειότον βαϊριχλού* (Είχε χρήματα, ήταν ευκατάστατος) Αραβ. -ΚΜΣ-ΚΠ163 *Ιμείς τῶίμιστι πιο μέγα χωριό* (Εμείς είμαστε πιο μεγάλο χωριό) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Ντου νταβάν' τῶόδουν ντερματιώνας* (Το εξώφυλλο ήταν δερμάτινο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Ιμείς φῶάχα τῶειόουδουμιστι, σκόλια παίνιξαμ'* (Εμείς ήμασταν παιδιά, πηγαίναμε σχολείο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Τί τό "λεγαν; Ένα μεγάλο βαπόρι κειότουν* (Πώς το ἔλεγαν; Ήταν ένα μεγάλο βαπόρι) Μπέηκ. -ΚΜΣ-Εξοδος Β *Ισύ τσεισι καλό ιντσάνους* (Εσύ είσαι καλός άνθρωπος) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Είπα σέ το, ετά αρχιώπ' γιαγίρια κείνται* (Σου το είπα, αυτοί οι άνθρωποι είναι κακοί) Αξ. -Παυλίδης 2022

**2. Ως περίφρ., κατά το σχήμα ρ. + και + κείμαι, δήλωση εξακολουθητικής ενέργειας. Η περιφρ. από τουρκ. επίδρ.:** *Τρωσ και κείσαι* (Τρωσ συνέχεια) Φερτάκ. -Αλεκτορίδης 1883α *Λαλεί και κείται* (Μιλάει συνεχώς) Σινασσ. -Αρχέλαος 1899 *Καλατσεύ' και κείται* (Μιλάει συνεχώς) Σίλατ. -Χωλόπουλος 1897 *Αραδίζουν και κείνται* (Αναζητούν συνεχώς) Αραβαν. -Φωστήρης/Κεσίσογλου 1960 COMPARE κάθομαι :10

**κείμαι** (ρ.) *κείμαι* ['cime] Αξ., Αραβαν., Γούρδ., Μπέηκ., Σίλατ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Φερτάκ., Φλογ. *κείμι* ['cimi] Μαλακ. *τῶίμι* ['tʃimi] Μισθ., Τσαρικ. *κειέμι* ['cemi] Σεμέντρ. *κείνμαι* ['cinme] Αξ. *τσούμι* ['tsumi] Τσαρικ. *τῶόγουμι* ['tʃoɣumi] Μισθ. *Παρατατ. κείμουν* ['cimun] Αραβ., Γούρδ. *κειότομαι* ['cotome] Αραβ., Φλογ. *κειότονμαι* ['cotonme] Αξ. *κειέτουνμι* ['cetunmi] Σεμέντρ. *τῶόδουμι* ['tʃoðumi] Μισθ.

Αρχ. ρ. *κείμαι*. Για την περιφραστ. σημ. 2 βλ. αναλυτικά Dawkins (1916: 199), Αναστασιάδης (1976: 282-286), όπου και παράθεση της προγενέστερης βιβλιογρ., μεσν. μαρτυρίες, διαλεκτικά παράλληλα, και συζήτηση της πιθανότητας τουρκ. επίδρ. από την παλαιότ. τουρκ. περιφραστ. χρήση του ρ. *yatmak* = κείμαι (ρ. + *yatmak* = συνεχίζω να ...).

**1. Υπαρκτικό ρήμα, είμαι, βρίσκομαι** Αξ., Αραβαν., Μισθ., Σεμέντρ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Τσαρικ., Φλογ.: *Κειόντον ένα βασιλιός* (Ήταν ένας βασιλιάς) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ιμείς τῶίμιστι πολλά αέλφια, τῶίμιστι ἐξ' αέλφια* (Εμείς είμαστε πολλά αδέρφια, είμαστε ἐξί αδέρφια) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Τ' απίγια τῶείνδι σου καλά μέσ'* (Τα αχλάδια είναι μέσα στο καλάθι) Μισθ. -Φατές 2012 *Εκεί το βραγύ εγώ κειόντον ισάν' ογλούς* (Εκείνο το βράδυ ἐδῶ ἦταν ἕνας ἄνθρωπος) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ντόξα σοι Χεγός, καλά κείνμαι* (Δόξα σοι ο Θεός, καλά είμαι) Αξ. -Παυλίδης 2022 *Καλά να τῶείσι!* (Καλά να είσαι! ευχή) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Προχτές τσειόουν ντου γγόνι μ' τσειαού* (Προχτές ἦταν ἐδῶ το ἐγγόνι μου) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ.

**α. Συνδετικό ρήμα, είμαι ὀ.π.τ.:** *Ασενάρ' τῶίμι* (Είμαι ἄρρωστος) Μισθ. -Κωστάκης 1977 *Κειόντον βαϊριχλού* (Εἶχε χρήματα, ἦταν ευκατάστατος) Αραβ. -ΚΜΣ-ΚΠ163 *Ιμείς τῶίμιστι πιο μέγα χωριό* (Εμείς είμαστε πιο μεγάλο χωριό) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Ντου νταβάν' τῶόδουν ντερματιώνας* (Το ἐξῶφυλλο ἦταν δερμάτινο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Ιμείς φῶάχα τῶειόουδουμιστι, σκόλια παίνιξαμ'* (Εμείς ἦμασταν παιδιά, πηγαίναμε σχολείο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Τί τό "λεγαν; Ἐνα μεγάλο βαπόρι κειόντον* (Πῶς το ἔλεγαν; Ἦταν ἕνα μεγάλο βαπόρι) Μπέηκ. -ΚΜΣ-Ἐξοδος Β *Ισύ τσεισι καλό ιντσάνους* (Εσύ είσαι καλός ἄνθρωπος) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Εἶπα σέ το, ἐτά αρχιώπ' γιαγίρια κείνται* (Σου το εἶπα, αυτοί οἱ ἄνθρωποι εἶναι κακοί) Αξ. -Παυλίδης 2022

**2. Ὡς περίφρ., κατά το σχῆμα ρ. + και + κείμαι, δήλωση εξακολουθητικής ενέργειας.** Η περιφρ. από τουρκ. επίδρ.: *Τρωσ και κείσαι* (Τρωσ συνέχεια) Φερτάκ. -Αλεκτορίδης 1883α *Λαλεί και κείται* (Μιλáει συνεχῶς) Σινασσ. -Αρχέλαος 1899 *Καλατσεύ' και κείται* (Μιλáει συνεχῶς) Σίλατ. -Χωλόπουλος 1897 *Αραδίζουν και κείνται* (Αναζητοῦν συνεχῶς) Αραβαν. -Φωστέρης/Κεσίσογλου 1960 COMPARE κάθομαι :10



**κείμαι** (ρ.) *κείμαι* ['cime] Αξ., Αραβαν., Γούρδ., Μπέηκ., Σίλατ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Φερτάκ., Φλογ. *κείμι* ['cimi] Μαλακ. *τῶίμι* ['tʃimi] Μισθ., Τσαρικ. *κειέμι* ['cemi] Σεμέντρ. *κείνμαι* ['cinme] Αξ. *τσούμι* ['tsumi] Τσαρικ. *τῶόγουμι* ['tʃoɣumi] Μισθ. *Παρατατ. κείμουν* ['cimun] Αραβ., Γούρδ. *κειότομαι* ['cotome] Αραβ., Φλογ. *κειότονμαι* ['cotonme] Αξ. *κειέτουνμι* ['cetunmi] Σεμέντρ. *τῶόδουμι* ['tʃoðumi] Μισθ.

Αρχ. ρ. *κείμαι*. Για την περιφραστ. σημ. 2 βλ. αναλυτικά Dawkins (1916: 199), Αναστασιάδης (1976: 282-286), όπου και παράθεση της προγενέστερης βιβλιογρ., μεσν. μαρτυρίες, διαλεκτικά παράλληλα, και συζήτηση της πιθανότητας τουρκ. επίδρ. από την παλαιότ. τουρκ. περιφραστ. χρήση του ρ. *yatmak* = κείμαι (ρ. + *yatmak* = συνεχίζω να ...).

**1. Υπαρκτικό ρήμα, είμαι, βρίσκομαι** Αξ., Αραβαν., Μισθ., Σεμέντρ., Σινασσ., Τελμ., Τροχ., Τσαρικ., Φλογ.: *Κειόντον ένα βασιλιός* (Ήταν ένας βασιλιάς) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ιμείς τῶίμιστι πολλά αέλφια, τῶίμιστι ἔξ' αέλφια* (Εμείς είμαστε πολλά αδέρφια, είμαστε ἔξι αδέρφια) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Τ' απίγια τῶείνδι σου καλά μέσ'* (Τα αχλάδια είναι μέσα στο καλάθι) Μισθ. -Φατές 2012 *Εκεί το βραγύ εγώ κειόντον ισάν' ογλούς* (Εκείνο το βράδυ εδώ ήταν ένας άνθρωπος) Αξ. -Μαυροχαλυβίδης/Κεσίσογλου 1960 *Ντόξα σοι Χεγός, καλά κείνμαι* (Δόξα σοι ο Θεός, καλά είμαι) Αξ. -Παυλίδης 2022 *Καλά να τῶείσι!* (Καλά να είσαι! ευχή) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Προχτές τσειόουν ντου γγόνι μ' τσειαού* (Προχτές ήταν εδώ το εγγόνι μου) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ.

**α. Συνδετικό ρήμα, είμαι ό.π.τ.:** *Ασθενάρ' τῶίμι* (Είμαι άρρωστος) Μισθ. -Κωστάκης 1977 *Κειόντον βαϊριχλού* (Είχε χρήματα, ήταν ευκατάστατος) Αραβ. -ΚΜΣ-ΚΠ163 *Ιμείς τῶίμιστι πιο μέγα χωριό* (Εμείς είμαστε πιο μεγάλο χωριό) Μισθ. -ΑΠΥ-Καρατσ. *Ντου νταβάν' τῶόδουν ντερματιώνας* (Το εξώφυλλο ήταν δερμάτινο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Ιμείς φῶάχα τῶειόουδουμιστι, σκόλια παίνιξαμ'* (Εμείς ήμασταν παιδιά, πηγαίναμε σχολείο) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Τί τό "λεγαν; Ένα μεγάλο βαπόρι κειόντον* (Πώς το ἔλεγαν; Ήταν ένα μεγάλο βαπόρι) Μπέηκ. -ΚΜΣ-Εξοδος Β *Ισύ τσεισι καλό ιντσάνους* (Εσύ είσαι καλός άνθρωπος) Μισθ. -ΑΠΥ-ΕΝΔ *Είπα σέ το, ετά αρχιώπ' γιαγίρια κείνται* (Σου το είπα, αυτοί οι άνθρωποι είναι κακοί) Αξ. -Παυλίδης 2022

**2. Ως περίφρ., κατά το σχήμα ρ. + και + κείμαι, δήλωση εξακολουθητικής ενέργειας. Η περιφρ. από τουρκ. επίδρ.:** *Τρωσ και κείσαι* (Τρωσ συνέχεια) Φερτάκ. -Αλεκτορίδης 1883α *Λαλεί και κείται* (Μιλάει συνεχώς) Σινασσ. -Αρχέλαος 1899 *Καλατσεύ' και κείται* (Μιλάει συνεχώς) Σίλατ. -Χωλόπουλος 1897 *Αραδίζουν και κείνται* (Αναζητούν συνεχώς) Αραβαν. -Φωστήρης/Κεσίσογλου 1960 COMPARE κάθομαι :10

# ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (Μη Χρηματοδοτούμενα)

## Γλωσσικές Αποστολές

- Ετήσιες αποστολές επιτόπιας συλλογής γλωσσικού υλικού
- 1 εβδομάδα
- Ηχογράφηση ζώντος διαλεκτικού λόγου από όλα τα μέρη της Ελλάδας

## Ιστορικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής

- Βασικό έργο Κέντρου
- 1933-
- 1 τ. ανά 3 έτη
- Πλήρης ιστορική διερεύνηση λέξεων νέας ελληνικής (Κοινής ΝΕ και διαλέκτων)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ  
ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ - Ι.Α.Ν.Ε.

# ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΤΗΣ

# ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΤΗΣ ΤΕ ΚΟΙΝΩΣ ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

διάλεξη - δόγης



ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2020

## • ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ

- Όλες οι **τοπικές** μορφές μιας λέξης
- Αναλυτική εξέταση της **ιστορίας** (ετυμολογίας – πρώτης εμφάνισης) μιας λέξης
- Τεκμηρίωση με παραδείγματα από διαλεκτικό λόγο
- Τεκμηρίωση από την δόκιμη λογοτεχνία

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ  
ΤΗΣ  
ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΤΗΣ ΤΕ ΚΟΙΝΩΣ ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

διάλεξη - δόγης



ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2020

**Δεκέμβριος** ὁ, *Δεκέμβριος* [decémvrios] κοιν. *Δικέβριος* [dicévbrios] Κρήτ. *Δικέμβριους* [dicémvrius] Θεσσαλον. (Σίνδ.) Φθιώτ. (Άλεπόσπ.) *Δικέβριους* [dicénvrius] Βοιωτ. (Λεβάδ.) *Δεκέμβρης* [decémbris] Εὔβ. (Βρύσ.) Κάσ. Τῆλ. *Δετῶέμβρης* [detfémbris] Κάρπ. (Ώλυμπ.) *Δεκέβρης* [detfémbris] Κρήτ. Κύθηρ. Μῆλ. Μύκ. Σίφν. *Δετσεβρης* [detsébris] Ἰος Ρόδ. *έκέμβρης* [etfémbris] Χάλκ. *Δετῶέμβρη* [detfémbrī] Καλαβρ. (Βουνὶ Μπόβ. Χωρίο Ροχ.) *Ντετῶέμβρη* [detfémbrī] Ἄπουλ. *Δετῶέβζη* [detfémbrī] Τσακων. (Πέρα Μέλαν.) *Δετσεβιρ'ς* [detsébir's] Πάρ. (Λεῦκ.) *Διτῶέμβρης* [ditfémbris] Κάσ. Λέρ. *Διτῶέμβρη* [ditfémbrī] Ἄπουλ. (Κοριλ.) Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχ. κ.ά.) *Ντιτῶέμβρη* [ditfémbrī] Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτ. Μαρτιν. Στερνατ. Τσολλ. κ.ά.) Καλαβρ. (Μπόβ.) *ιτῶέμβρης* [itfémbris] Κάρπ. (Ἄπέρ.) *Δικέβρης* [ditfémbris] Ρεθύμν. (Ἄνώγ.) *Διτσεβρης* [ditsébris] Σύρ. *Διτῶέβζη* [ditfémbrī] Τσακων. (Καστάνιτσ. Πέρα Μέλαν. Πραστ. Τυρ.) *Δικέμβρ'ς* [dicémbr's] Αἰτωλοακαρν. Μαγν. (Τσαγκ.) *Δικέβερ'ς* [dicébers] Τῆν. (Ίστέρν.) *Δεκέμβρης* [decémvrios] κοιν. *Ντεκέμβρης* [decémvrios] Καππ. (Ἄραβαν.) *Δεκέμβρη* [decémvri] Τσακων. (Χαβουτσ.) *Δεκέβρης* [decénvrios] Ἄμοργ. Ἄναφ. Ἄρκ. (Πετρ.) Δον. Ἐρικ. Ζάκ. Ἡλ. (Κάτω Παναγ.) Θράκ. ἔ. Ἑλλ. (Αἶν.) Ἰκαρ. Ἴων. Κεφαλλ. Κρήτ. Κύθηρ. Λακων. (Ἄναβρυτ. Ἄνωγ. Παλαιοχ. Σελεγ.) Μεγίστ. Μεσσην. (Μάν.-Προάστ.) Νάξ. Σίφν. Σύμ. Σύρ. Ψαρ. — *Λεξ. Πρω. Δεκέβρη* [decénvri] Τσακων. (Χαβουτσ.) *Δεκέβρης* [detfémvrios] Λακων. (Μάν.- Ἄρεόπ. Φλομοχ.) *Δετῶέβρης* [detfémvrios] Κύπρ. Κῶς (Πυλ.) Μεγίστ. Ρόδ. Χίος (Πισπιλ.) *Δετσεβρης* [detsévrius] Μεσσην. (Ἄλαγον.) Μεσσην. (Μάν. - Κάμπ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ  
ΤΗΣ  
ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΤΗΣ ΤΕ ΚΟΙΝΩΣ ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

διάλεξη - δόγης



ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2020

**δῶμα** τό, δῶμα [δόμα] κοιν. καὶ Καππ. (Ἄνακ. Μαλακ. Σίλατ. Σινασσ. Τροχ. Τσουχούρ. Φάρασ. Φερτάκ. Φλογ. Φκόσ.) Πόντ. (Σεμ.) δῶμαν [δόμαν] Καππ. (Φάρασ.) Κύπρ. Πόντ. (Νικ. Χαλδ.) ᾿ῶμα [όμα] Κάρπ. Κάσ. Χάλκ. γῶμα [γόμα] Κάρπ. Ρόδ. (Κρητην. Σορων.) γῶμαν [γόμαν] Κύπρ. Κῶς ντῶμα [δόμα] Καππ. (Ἀξ. Ἀραβαν. Γούρδ. Δίλ. Μισθ. Ούλαγ. Σεμέντρ. Τσελτ. Φερτ.) δοῦμα [δύμα] Τσακων. ντοῦμα [δύμα] Λυκαον. (Σίλ.) γεν. δωμάτου [δομάτῳ] Καππ. (Φάρασ.) Κέα Κίμωλ. Κρήτ. Κύπρ. Νάξ. Πάτμ. Πόντ. Σύμ. κ.ά. — Λεξ. Δημητρ.<sup>II</sup> δῶμας ὁ [δόμας] Ἴων. (Βουρλ. Σμύρν.) Καππ. (Φάρασ.) Σάμ. δῶμη ἢ [δόμη] Κύπρ. πληθ. δωμάτοι Κύθηρ.

Ἄρχ. οὐσ. δῶμα = α) σπίτι β) δωμάτιο. Γιὰ τὴν λ. ὡς οἰκοδομικὸ ὄρ. κατὰ τὴν μεσν. περίοδο καὶ σὲ ἰδιώμ. βλ. Κουκουλῆς (1948-1957: Δ', 273-274). Ὁ τύπ. δῶμαν ἤδη νεότ., σὲ ἔγγρ. ἔτ. 1606 ἀπὸ τὴν Κρήτ., πβ. «εἰς τὸ δόμαν τὸ Καρλοπούλου» (Bakker & van Gemert 1987: 380, ἀρ. 410). Ὁ τύπ. γῶμα ἤδη νεότ., ὡς τοπων. σὲ ἔγγρ. ἔτ. 1723 ἀπὸ τὴν Κάλυμν. ὑπὸ τὸν τύπ. πληθ. Γῶματα (Σκανδαλίδης 2013, λ. γῶμα). Ὁ τύπ. γεν. δωμάτου νεότ., πβ. Κορνάρ. Ἐρωτόκρ. Γ 393 «κ' ἤγγιζε τὸ κατώφλιο στὸ τέλος τοῦ δωμάτου».

**1)** Σὲ ἀνάτ. ἐπίπεδο χρήσεως, κυρίως κατὰ πληθ., δωμάτιο μεγάλου ἢ σημαντικοῦ οἰκήματος σύνηθ.: *Τὰ δάματα τοῦ μεγάρου-τῆς μονῆς-τοῦ Ἄδη-τῶν θεῶν σύνηθ. Ἀπ' τὰ δάματα τῆς Αὐτοκράτειρας, βγαίνοντας ἀπὸ θύρες δρυῖνες, βρίσκεται κανεὶς στὴ μεγάλη ἐσωτερικὴ σκάλα Χρηστομ. Βιβλ. Ἐλισάβ., σ. 137. Ἠ Πουήμ. Τὸν ἐρωμένο τῆς Ἰωάννη Τσιμισκῆ ὀδηγεῖ κρυφὰ ἢ Θεοφανῶ στὰ συζυγικὰ δάματα τοῦ Παλατιοῦ γιὰ νὰ δολοφονήσῃ τὸν Νικηφόρο Φωκᾶ*  
Ἐλύτ. Μικρ. Ναυτ., σ. 527.

*Βηματίζεις ἢ μέσα στὰ σκονισμένα δάματά μου*  
*μ' ἕνα πλατύ ἀνοιξιὰτικο φόρεμα, ἢ ποὺ εὐωδιάζει πράσινα φύλλα,*  
Ρίτσ. Ἐαρ. συμφ. IV στ. 1-7, σ. 218. Ἡ σημ. ἀρχ. **2)** Ἐπίπεδη στέγη-ταράτσα παραδοσιακοῦ σπιτιοῦ, συνηθῶς ἀπὸ πατημένο χῶμα σύνηθ. καὶ Καππ. Πόντ. Τσακων.: *Τὸ ᾿ῶμα μας στάσ-σει Κάρπ. Τὸ γῶμαν ἀρέχει Κῶς. Εἶνδα γυρεύκει νύκταν πάνω στὰ δάματα; Κύπρ. Ἡ στέγη ἦταν ἀπὸ χῶμα, ᾿μεῖς ᾿δωνά τήνε λέμε δῶμα Σέρυφ. Ἀνέβα νὰ σὲ χαρῶ νὰ κυλίσεις τὸ δῶμα Νάξ. (Φιλότ.) Βαλοσέρθηκε μὲ τὴν κοιλιά ὡς τὴν ἄκρα τοῦ δωμάτου, ὅπου εἶχε δυὸ κουρούπες μὲ κατσιγάρους γιὰ λιάσιμο, καὶ χῶστηκ' ὀπίσω ἀπ' αὐτὲς (κατσιγάροι = ἐλαιουργικὸ ἀπόβλητο, λιόζουμο) Χαν. Περ'σὲ τσέλλε εἶν' ἔχουντε δοῦματα (πολλά σπῆτια ἔχουν ταράτσα) Τσακων. Τοῦ νιαρὸ ξεβαίνου τα ντοῦμα (τὸ νερὸ τὸ ἀνεβάζω στὸ δῶμα) Λυκαον. (Σίλ.) Τὸ κορτσόκκου βγκαλαίνκαν τα σὸ δῶμα στ' ἄνου νὰ δῶτσει σάσι (= νὰ βγάλει φωνὴ) Καππ. (Τσουχούρ.) Τὴ στιγμὴ ἐκείνη δυὸ ἐρωτημένοι γάτοι στὸ δῶμα, ἀπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας, ἄρχισαν νὰ οὐρλιάζουν Καζαντζ. Ζορμπ., σ. 160. Κάθονταν τὸ καλοκαίρι πάνω στὰ δάματά τους οἱ γυναῖκες καὶ βλέπανε τοῦτο τὸ πανηγύρι μέσα στὸ σκοτάδι, καὶ κάνανε χάξι Μυριβήλ. Παναγ. γοργ., σ. 148. «Τὴν σήμερον ὅμως δῶμα λέγουσι, τὸ ἐπάνω τῆς σκεπαστῆς τοῦ ὀσπητιοῦ ἐπίπεδον μέρος, τὸ χρησιμεῖον ἢ διὰ θεωρίαν ἢ διὰ ἄλλας οἰκιακὰς χρείας, τὸ ὁποῖον συνηθίζουσιν ἔτι εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ εἰς τὰς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας» Λεξ. Γαζ. Ἠ Φρ. Ντίνω τό ᾿μαυτό μ' ἄς τὸ ντῶμα (ρίχνομαι ἀπὸ τὸ δῶμα, αὐτοκτονῶ) Καππ. (Ἀξ.) Τ'ν ἔκανα δῶμα (παράφαγα) Λέσβ. (Ἀγιάσ.) Συνών. φρ. Τὴν ἔκανα ταράτσα.*

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ

ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΟ

# ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

## Περιοδικά

- Αριθμός Δημοσιεύσεων: 3

## Πρακτικά Συνεδρίων

- Αριθμός δημοσιεύσεων: 5

## Λοιπές Δημοσιεύσεις

- Βιβλία: 3
- Ομιλίες: 7
- Επιμέλειες τόμων: 3

# ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ (Highlights)



## ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ (ΙΛΙΚ)

- Μείζον τρίτομο διαλεκτικό λεξικό για την Καππαδοκική διάλεκτο
- 9000 λήμματα, 3 Χ 430 σσ. + 70 σσ. εισαγωγή
- Σε κάθε λήμμα: τυπολογικές, ετυμολογικές, σημασιολογικές πληροφορίες
- Προϊόν προγράμματος ΕΛΙΔΕΚ



ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ  
ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ – Ι.Λ.Ν.Ε

# ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

*α - καβάδι*

ΙΩ ΜΑΝΩΛΕΣΣΟΥ  
ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΤΣΟΥΛΑ  
ΣΥΜΕΩΝ ΤΣΟΛΑΚΙΔΗΣ  
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ  
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΙΡΕΤΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2024



ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ  
ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ – Ι.Λ.Ν.Ε

# ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

*καβακάς - παρασπορτζής*

ΙΩ ΜΑΝΩΛΕΣΣΟΥ  
ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΤΣΟΥΛΑ  
ΣΥΜΕΩΝ ΤΣΟΛΑΚΙΔΗΣ  
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ  
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΙΡΕΤΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2024



ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ  
ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ – Ι.Λ.Ν.Ε

# ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

*παραστάδι - ωχ*

ΙΩ ΜΑΝΩΛΕΣΣΟΥ  
ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΤΣΟΥΛΑ  
ΣΥΜΕΩΝ ΤΣΟΛΑΚΙΔΗΣ  
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ  
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΙΡΕΤΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2024



Από το επίθ. *βένετος* και το παραγωγ. επίθμ. *-ιάζω*.  
Μελανιάζω από τα χτυπήματα

**βενετίζω** (ρ.) *βενετίζω* [vene'tizo] Φκόσ.

Από το μεσν. ρ. *βενετίζω* (LBG).  
Μπλαβιάζω, μελανιάζω.

**βενετίτσικος** (επίθ.) *βενετίτσκο* [vene'tiʃko] Αξ.  
-Μαυρ.-Κεσ.

Από το επίθ. *βένετος* και το παραγωγ. επίθμ. *-ίτσικος*, όπου και τύπ. *-ίσκο*.

Πολύ γαλάζιος.

**βένετος** (επίθ.) *βένετος* [venetos] Κίσκ., Σινασσ., Φάρας., Φκόσ., κ.α. *βένετο* [veneto] Αξ., Σεμέντρ., Τσαρικ., Φλογ. *βένετου* [venetu] Μαλακ., Μισθ. *βένατου* [venatu] Φάρας. -Αναστας. *αβένετο* [a'veneto] Τροχ.

Από το μεταγν. επίθ. *βένετος* (< λατιν. *venetus*) = γαλαζοπράσινος. Η λ. και Πόντ. Κύπρ.

**1)** Γαλάζιος ό.π.τ.: *Βένετο ζενίθ* (Γαλάζια χάντρα (για τη βασκανία)) Φάρας. -Λουκ.Πετρ. *Αβένετο ζενίθι* (Γαλάζια πέτρα) Τροχ. -Νίγδελ.Λ. *Βένετα φτάλμα* (Γαλάζια μάτια) Κίσκ. -ΚΜΣ-ΚΠ376 *Συνών. τσινί, τσινιώνας.* **2)** Γενικότ., σκούρος, μελανός, μπλε-πράσινος, πράσινος ή μαύρος Αξ., Μαλακ., Μισθ., Σεμέντρ., Τσαρικ., Φάρας., Φλογ.: *Βένετα κρομμύδια* (Πράσινα κρεμμυδάκια φρέσκα) Φλογ. -ΚΕΕΛ 1361 *Το χωράφι μας ένι 'κόμη βένατου τσιβίτι* (Το χωράφι μας είναι ακόμη πράσινο, καταπράσινο) Φάρας. -Αναστας. || **Παροιμ.** *Ατδείνο το βένετον το 'ίδι ότις τα θωρεί, λέτι «η τδοιλία του 'έμει άλειμμα»* (Εκείνο το σκούρο γίδι όποιος το βλέπει λέει «η κοιλιά του είναι γεμάτη βούτυρο» Όταν θεωρούμε λανθασμένα κάποιον πλούσιο από την εξωτερική του εμφάνιση) Φάρας. -Λουκ.Λουκ. .

**βενέτωμα** (ουσ. ουδ.) *βενέτωμα* [ve'netoma] Σινασσ., Φάρας., κ.α.

Από το ρ. *βενετώνω* και το παραγωγ. επίθμ. *-μα*.

Το να γίνει κάποιος ή κάτι γαλάζιος ή μελανός.

**βενετώνω** (ρ.) *βενετώνω* [vene'tono] Ανακ., Σινασσ., Φάρας., κ.α.

Από τό επίθ. *βένετος* και το παραγωγ. επίθμ. *-ώνω*.

**1)** Γίνομαι μπλε ή μαύρος, μελανιάζω, μπλαβιάζω ό.π.τ.  
**2)** Βάφω κάτι γαλάζιο Φάρας.

**βενταλαστίζω** (ρ.) *βεδαλαστίζω* [vedala'ttuzo] Αξ.  
-Μαυρ.-Κεσ.

Από το τουρκ. ρ. *vedalaşmak* = λέω αντί, αποχαιρετώ.

Αποχαιρετίζομαι με κάποιον, πριν φύγω.

**βέρα** (ουσ. θηλ.) Πληθ. *βέρις* [veris] Μισθ. -Κωστ.Μ.

Μεσν. ουσ. *βέρα* = δαχτυλίδι αρραβώνα, από το βενετ. ουσ. *vera* = α) μεταλλικός δακτύλος β) δαχτυλίδι γάμου.

Οι τέσσερις παράλληλοι κύκλοι του δαχτυλιδιού, που συγκρατιούνταν περνώντας από ισάριθμες τρύπες στην επιφάνεια ενός μεταλλικού κοσμήματος που είχε τη θέση της πέτρας του δαχτυλιδιού

**βεράνι** (επίθ., ουσ.) *βιράνι* [vi'ran] Σιλ. *βεράνι* [ve'ran] Σιλ., Φάρας. *βεεράν'* [vee'ran] Μισθ. *βεράν* [ve'ran] Ουλαγ. *βερέν'* [ve'ren] Τελμ. Αρσ. *βιρανές* [vi'ra'nes] Γούρδ. *βερενές* [ve're'nes] Φάρας. *βερενέ* [ve're'ne] Μισθ. -Κωστ.Μ. Πληθ. *βερενέδε* [ve're'neðe] Φάρας.

Νεότ. ουσ. *βεράνι*, όπου και τύπ. *βιράνι* (Mackridge 2021), το οπ. από το τουρκ. ουσ. *virane* (< περσ.) = ερείπιο, όπου και διαλεκτ. τύπ. *verane, veran*.

**1)** Ερείπιο Μισθ., Ουλαγ., Σίλατ., Φάρας.: *Ντου σπίτι μ' γένη βεεράν* (Το σπίτι μου έγινε ερείπιο) Μισθ. -Κοτσαν. *Συνών. γικίχ 2, ορένι, χαρσαπάτι 1, χαράπι 1. α)* Ερημότοπος Γούρδ. **2)** Ως επίθ., ερειπωμένος Σιλ.: *Παγαίνει τήη σ' τένα βεράνι τόπου κι σέκνει τήη* (Την οδηγεί σε έναν ερειπωμένο τόπο και την αφήνει εκεί) Σιλ. -Dawk. *Ως ντελαννοντίσκαμι 'ρω κι κει μπήκαμι σ' ένα βεράνι χάνι κι 'πόνημα' τσει* (Καθώς περιπλανιόμασταν εδώ κι εκεί μπήκαμε σε ένα ερειπωμένο χάνι και μείναμε εκεί) Σιλ. -Αρχέλ. *Συνών. γικίχ 1.*

**βέργα** (ουσ. θηλ.) *βέργα* [verga] Σιλ.

Από το μεσν. ουσ. *βέργα* (<λατιν. *virga*). Η σημ. 'σκουλαρίκα' και Ικαρ. Κάρπ. Λιβύσος. (ΙΛΝΕ, λ. *βέργα*).

Χρυσό σκουλαρίκα από έναν ή περισσότερους χρυσούς κρίκους: *Κουγιουμτζής ποίκαν τήη μια ζγας βέργες πολύ χοδάσσις* (Ο χρυσοχόος της έφτιαξε ένα ζευγάρι σκουλαρίκα πολύ όμορφα) Σιλ. -Dawk. *Τθαλιστιά τες βέργες γουλτώννει τες* (Δουλεύει, επεξεργάζεται τα σκουλαρίκα, τα τελειώνει) Σιλ. -Dawk.

**βεργί** *βεργί* [ver'ji] Ανακ., Αξ., Αραβαν., Ουλαγ., Σίλατ. *βεργί* [ver'ci] Φάρας. -Αναστας. *Τ βαργί* [vat'ji] Σινασσ. *βεργκού* [ver'gu] Μισθ. -Κωστ.Μ. Πληθ. *βεργκίδια* [ver'ji'dja] Τελμ. *βεργκιά* [ve'rja] Ανακ., Φερτιάκ.

Από το τουρκ. ουσ. *vergi* = α) δόσιμο, δώρο β) φόρος, δασμός.

Φόρος ό.π.τ.: *Οι Τούρκ' έθεκάν τον ένα βαργκί βαρύ βαρύ κι ασάλευτο* (Οι Τούρκοι του έβαλαν έναν φόρο βαρύ βαρύ και ασάλευτο) Σινασσ. -Τακαδόπ. *Συνών. δόσιμο 2.*

**βέρεθρο** (ουσ. ουδ.) Πληθ. *βέρεθρα* [ve'reθra] Γούρδ. -Καράμπ.

Από το αρχ. ουσ. *βάραθρον*, όπου και τύπ. *βέρεθρον*.

**βενταλαστίζω** (ρ.) *βεδαλαστίζω* [vedala'ttuzo] Αξ.  
-Μαυρ.-Κεσ.

Από το τουρκ. ρ. *vedalaşmak* = λέω αντί, αποχαιρετώ.

Αποχαιρετίζομαι

**βένετος** (επίθ.) *βένετος* [venetos] Κίσκ., Σινασσ., Φάρας., Φκόσ., κ.α. *βένετο* [veneto] Αξ., Σεμέντρ., Τσαρικ., Φλογ. *βένετου* [venetu] Μαλακ., Μισθ. *βένατου* [venatu] Φάρας. -Αναστας. *αβένετο* [a'veneto] Τροχ.

Από το μεταγν. επίθ. *βένετος* (< λατιν. *venetus*) = γαλαζοπράσινος. Η λ. και Πόντ. Κύπρ.

**1)** Γαλάζιος ό.π.τ.: *Βένετο ζενίθ* (Γαλάζια χάντρα (για τη βασκανία)) Φάρας. -Λουκ.Πετρ. *Αβένετο ζενίθι* (Γαλάζια πέτρα) Τροχ. -Νίγδελ.Λ. *Βένετα φτάλμα* (Γαλάζια μάτια) Κίσκ. -ΚΜΣ-ΚΠ376 *Συνών. τσινί, τσινιώνας.* **2)** Γενικότ., σκούρος, μελανός, μπλε-πράσινος, πράσινος ή μαύρος Αξ., Μαλακ., Μισθ., Σεμέντρ., Τσαρικ., Φάρας., Φλογ.: *Βένετα κρομμύδια* (Πράσινα κρεμμυδάκια φρέσκα) Φλογ. -ΚΕΕΛ 1361 *Το χωράφι μας ένι 'κόμη βένατου τσιβίτι* (Το χωράφι μας είναι ακόμη πράσινο, καταπράσινο) Φάρας. -Αναστας. || **Παροιμ.** *Ατδείνο το βένετον το 'ίδι ότις τα θωρεί, λέτι «η τδοιλία του 'έμει άλειμμα»* (Εκείνο το σκούρο γίδι όποιος το βλέπει λέει «η κοιλιά του είναι γεμάτη βούτυρο» Όταν θεωρούμε λανθασμένα κάποιον πλούσιο από την εξωτερική του εμφάνιση) Φάρας. -Λουκ.

**βέρεθρο** (ουσ. ουδ.) Πληθ. *βέρεθρα* [ve'reθra] Γούρδ. -Καράμπ.

Από το αρχ. ουσ. *βάραθρον*, όπου και τύπ. *βέρεθρον*.

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

27-28



ΑΘΗΝΑ 2023

# ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

(Highlights)

## ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

- Η Επετηρίδα του ΚΕΝΔΙ - ΙΛΝΕ
- τόμος 27-28 (2023), 450 σσ.
- Μελέτες λεξικογραφικού και διαλεκτολογικού περιεχομένου
- Από το 2024 και ηλεκτρονικά από την πλατφόρμα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης

Περιεχόμενα.....	7-8
Πρόλογος.....	9-10
†Peter Mackridge, <i>Αθησαύριστο λεξιλόγιο από τον Σάραχο του Πόντου: από την αυτηκοΐα (δεκαετία του 1980) στα κατάλοιπα του Ι. Παρχαρίδη (1876)</i> .....	11-64
Μαρία Βραχιονίδου, <i>Ντε, ντεμέκ, μπάρεμ, εμ ... εμ: Τουρκικά δάνεια ως πραγματολογικοί δείκτες στην κοινή νέα ελληνική και τις διαλέκτους</i> .....	65-92
Γεωργία Κατσούδα, <i>Αξιοποιώντας το σημασιολογικό κριτήριο στην ετυμολογική έρευνα: επανετυμολογήσεις του κοινού νεοελληνικού λεξιλογίου</i> .....	93-110
Νικόλαος Κονομής, <i>Ετυμολογικές σημειώσεις του κυπριακού ιδιώματος (μνήμη Κυριάκου Χατζηιωάννου)</i> .....	111-184
Μαγδαληνή Κωνσταντινίδου, <i>Το ιδίωμα της νήσου Λέρου (Δωδεκανήσου)</i> .....	185-280
Ιώ Μανωλέσσου & Νικόλαος Παντελίδης, <i>Από την ιστορία της τσακωνικής διαλέκτου: μία νέα άγνωστη πηγή</i> .....	281-250
Διονύσιος Μερτύρης, <i>The loss of the partitive genitive in Greek</i> .....	251-282
Σταμάτης Μπέης & Όλγα Πατεράκη, <i>Απόψεις περί ετυμολογίας και κοινωνικές αναπαραστάσεις στη σύγχρονη Ελλάδα</i> .....	283-293
Ελένη Παπαδοπούλου, <i>Όψεις του διαλεκτικού λεξιλογίου γύρω από την ψυχονοητική μειονεξία</i> .....	299-316
Συμεών Τσολακίδης, <i>Ρηματική υποκατάσταση στις διαλέκτους του εσωτερικού της Μικράς Ασίας</i> .....	317-334
Γεώργιος Τσουκνίδας & Γεώργιος Χαιρετάκης, <i>Η σύνθεση σε ιδιώματα της Φθιώτιδος</i> .....	335-353



# ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

## (Highlights)

## ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

- Η Επετηρίδα του ΚΕΝΔΙ - ΙΑΝΕ
- τόμος 27-28 (2023), 450 σσ.
- Μελέτες λεξικογραφικού και διαλεκτολογικού περιεχομένου
- Από το 2024 και ηλεκτρονικά από την πλατφόρμα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης

Περιεχόμενα.....	7-8
Πρόλογος.....	9-10
†Peter Mackridge, <i>Αθησαύριστο λεξιλόγιο από τον Σάραχο του Πόντου: από την αυτηκοΐα (δεκαετία του 1980) στα κατάλοιπα του Ι. Παρχαρίδη (1876)</i> .....	11-64
Μαρία Βραχιονίδου, <i>Ντε, ντεμέκ, μπάρεμ, εμ ... εμ: Τουρκικά δάνεια ως πραγματολογικοί δείκτες στην κοινή νέα ελληνική και τις διαλέκτους</i> .....	65-92
Γεωργία Κατσούδα, <i>Αξιοποιώντας το σημασιολογικό κριτήριο στην ετυμολογική έρευνα: επανετυμολογήσεις του κοινού νεοελληνικού λεξιλογίου</i> .....	93-110
Νικόλαος Κονομής, <i>Ετυμολογικές σημειώσεις του κυπριακού ιδιώματος (μνήμη Κυριάκου Χατζηιωάννου)</i> .....	111-184
Μαγδαληνή Κωνσταντινίδου, <i>Το ιδίωμα της νήσου Λέρου (Δωδεκανήσου)</i> .....	185-280
Ιώ Μανωλέσσου & Νικόλαος Παντελίδης, <i>Από την ιστορία της τσακωνικής διαλέκτου: μία νέα άγνωστη πηγή</i> .....	281-250
Διονύσιος Μερτύρης, <i>The loss of the partitive genitive in Greek</i> .....	251-282
Σταμάτης Μπέης & Όλγα Πατεράκη, <i>Απόψεις περί ετυμολογίας και κοινωνικές αναπαραστάσεις στη σύγχρονη Ελλάδα</i> .....	283-298
Ελένη Παπαδοπούλου, <i>Όψεις του διαλεκτικού λεξιλογίου γύρω από την ψυχονοητική μειονεξία</i> .....	299-316
Συμεών Τσολακίδης, <i>Ρηματική υποκατάσταση στις διαλέκτους του εσωτερικού της Μικράς Ασίας</i> .....	317-334
Γεώργιος Τσουκνίδας & Γεώργιος Χαιρετάκης, <i>Η σύνθεση σε ιδιώματα της Φθιώτιδος</i> .....	385-353



# ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

## (Highlights)

### ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

#### 8 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Διαλεκτική λεξικογραφία: ελληνική βιβλιογραφία (II)</i> (Γ. Κατσούδα) .....	355-379
<b>Νεκρολογίες</b>	
Δικαίος Β. Βαγιακάκος (1915-2016) (Σ. Τσολακίδης).....	381-414
Νικόλαος Γ. Κοντοσόπουλος (1929-2020) (Χ. Καραντζή).....	415-433
Δημήτριος Α. Κρεκούκας (1919-2019) (Δ. Γκαραλιάκος)..	435-444
<b>Πίνακας λέξεων</b> .....	445-452

# ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

## Ημερίδες (2022)



ΗΜΕΡΙΔΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ  
«Ετόν το γλώσσα έμαχα ας μάνα μ', ετόν λαλώ»:  
Η ελληνική γλώσσα στην Μικρά Ασία

Κέντρον Ερεύνης των Νεοελληνικών Διαλέκτων και Ιδιωμάτων – ΙΑΝΕ  
της Ακαδημίας Αθηνών  
και Cambridge Centre for Greek Studies

Πέμπτη, 15 Δεκεμβρίου 2022, ώρα 17:30  
Μέγαρο Ακαδημίας Αθηνών, Πανεπιστημίου 28

Πληροφορίες: 2112111001

Σύνδεσμος παρακολούθησης μέσω Zoom:

<https://us06web.zoom.us/j/86215605689?pwd=aFNEVUwrcVBtNIR5ZHAzQIBUdkJiZz09>

# ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

## Μαθήματα

- Università Ca Foscari, Dipartimento di studi umanistici: Μεταπτυχιακό «Ιστορία της ελληνικής γλώσσας»
- ΕΚΠΑ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτ. Εκπαίδευσης, μεταπτυχιακό ««Γλωσσολογία και ανάλυση της ελληνικής γλώσσας: φωνητική, φωνολογία και μορφολογία»
- ΕΑΠ «Σύγχρονες τάσεις στη γλωσσολογία για εκπαιδευτικούς»

## Διδακτορικές Διατριβές

- Ε. Τρίγκα «Polygrammaticalization in the history of the motion verb 'go': a contrastive analysis of Greek and French» Παν.
- Γ. Τσοποτός «Μελέτη των Πηλειορίτικων ιδιωμάτων: περιγραφή και ανάλυση», Τμ. Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΑΠΘ

# ΕΚΛΑΙΚΕΥΣΗ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

## Κοινωνική δράση

- 5/7/2023: Φυλακές Νέων Αυλώνα, συμμετοχή στο βιωματικό εργαστήριο: Ο θαυμαστός κόσμος της γλώσσας. Ανακαλύπτω τους γλωσσικούς μηχανισμούς μέσα από γελοιογραφίες, διαφημίσεις, ανέκδοτα και γλωσσοπαίγνια

## Ραδιοφωνικές Εμφανίσεις (1)

- Ραδιόφωνο Εκκλησίας της Ελλάδος «Η ελληνική γλώσσα στην Καππαδοκία»

## Άλλες δράσεις

- Επισκέψεις σχολείων στο ΚΕΝΔΙ

## Άμεσοι Στόχοι: 2025

- Ολοκλήρωση Ψηφιοποίησης Αρχείου
- (Δελτία, Χειρόγραφα)
- Δημοσίευση νέου τόμου ΙΛΝΕ

## Μακροπρόθεσμοι Στόχοι:

- Ψηφιακή μετάβαση
- Ολοκλήρωση ΙΛΝΕ
- Ανάλυση νέων προγραμμάτων

# ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

---



# ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

Κέντρον Ερεύνης Νεοελληνικών Διαλέκτων και Ιδιωμάτων -ΙΛΝΕ

Διεύθυνση: Αλεξάνδρου Σούτσου 22

Τηλέφωνο: 211211100

**E-mail:** manollessou@academyofathens.gr

**Ιστοσελίδα:**

<http://www.academyofathens.gr/el/research/centers/greekdialects>

---